

Mehdî Aleyhisselâm ve Kıyâmet Eşrâtı

Câmiu'l-usûl'de, kıyâmetin eşrâtı ve alâmetlerinden olarak zikrolunur: Mesih aleyhisselâm ve Mehdî hakkında Câbir - radiyallahu anh -den rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem - buyurmuştur ki:

— «Ümmetinden bir tâife Hak uğrunda muzafferler olarak kıyâmet gününe kadar savaşıacaklar. Bu sırada İsâ - aleyhisselâm - iner, müslümanların emiri ona der ki: "Buyur bize namaz kıldır." O da der ki: "Hayır, Allah'ın bu ümmete ikrâmı olarak sizin biriniz diğerinize âmirdir."» Hadisi Müslim rivâyet etmiştir.

İbn-i Mes'ud'dan rivâyete göre Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem -

— «Dünyanın ömründen sadece bir gün bile kalmış olsa, Allah benim neslimden, ehl-i beytimden bir adamı göndermek için o günü uzatır. Onun ismi benim ismimden, babasının ismi de babamın ismindendir. Yeryüzü nasıl zulüm ve cevr ile doldurulmuşsa o da onun yerini kıst u adl ile doldurur.»

Diğer rivâyette:

— Ehl-i beytimden bir şahıs arablara melik olmadan dünya yıkılmaz. Onun ismi benim ismindendir.» Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir. Ebû Dâvûd'un aynı mevzuda Hazret-i Ali'den de rivâyeti vardır.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -'in,

— «Onun ismi benim isminden, babasının ismi benim babamın ismindendir» hadisi, imâmiyyenin görüşünü açık olarak ibtâl etmektedir. Aynı hadisi değişik lâfızla Tirmizi de rivâyet etmiştir.

Ebû Seleme'den rivâyete göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlardır:

— Mehdi benim neslimden, Fâtıma evlâdındandır.» Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.

Ebû Hüreyre'den rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -,

— «Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki Meryem oğlunun hakem ve âdil olarak içinize inip gelmesi yakındır. Salibi kıracak, Hınzırı öldürecek, Cizyeyi kaldıracaktır. Mal artacak, hattâ kimse onu kabul etmeyecek.»

Bir rivâyette:

— «Bir tek secde, dünya ve dünyadaki her şeyden hayırlı olduğu kabul edilinceye kadar savaşıacaktır.» Sonra Ebû Hüreyre der ki: İsterseniz,

— «Ehl-i kitâbdan hiçbiri hâric olmamak üzere ölümünden evvel and olsun ona yani İsâ'ya imân edecek, o da kıyâmet günü onlar üzerine şahid olacaktır.» (1) âyetini okuyunuz.»

Bir diğer rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -:

— «İmâmımız sizden olduğu hâlde Meryem oğlu sizin içinize inip geldiği vakit ne hâlde olacaksınız?» buyurmuştur.

(1) Nisâ/159.

Yine Ebû Dâvûd hadisinde Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem - şöyle buyuruyorlar:

- «Benimle onun, yâni İsâ aleyhisselâm'ın arasında nebî yoktur ve o inecektir. Onu gördüğünüzde tanıyınız: Teninin rengi pembeye çalan beyazdır. Üzerinde kırmızıya boyanmış iki elbise bulunur. Üzerine su değmese bile başı sanki su damlıyor gibidir. Salib'i kırar, Hınzır'ı öldürür, cizyeyi kaldırır. Allah onun zamanında İslâmdan başka bütün saltanatları yıkar. Mesih Deccâl da onun zamanında helâk olur. Sonra yeryüzüne bir emniyet gelir. Arslanlar develerle, kaplanlar sığırlarla, kurtlar koyunlarla dolaşır ve otlarlar. Çocuklar yılanlarla oynar da onlara bir zarar vermez. O kırk sene kalır, sonra vefât eder, namazını müslümanlar kılar.»

Salibi kırar demek, nasrâniyyeti ibtâl eder, İslâm şeriatıyla hükmü ikame eder, demektir.

Hınzır'ı öldürür demek, bu habîs hayvana aid ne varsa yenilmesini ve kullanılmasını yasaklar. Onu İslâm şeriatının hükmünü tatbik ile öldürür, demektir.

Cizyeyi kaldırır demek, ehl-i kitâbdan cizyeyi kaldırır. Onları İslâma sevk ederek müslümanlığa sokar. Yahud onları İslâma sokarak cizyeyi kaldırır, demektir. Yahud mal çoğalır, cizye konulmasına sebeb olacak bir durum kalmaz. Mal artar da onu kabul edecek kimse bulunmaz demektir.

Nebî - aleyhisselâm -, Mehdi hakkında ise:

- «Mehdi bendendir. Alnı açık ve parlak, başının yarısına kadar saçları dökük, çekme burunludur. Yeryüzü nasıl zulm ü cevr ile dolduruldu ise onu kıst u adl ile doldurur. Mülkü yedi sene sürecektir.» Hadîsi Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.

Tirmîzi rivâyetinde ise: Ebû Saidi'l-Hudri -radiyallahu anh- diyor ki: Peygamberimizden sonra bazı işler çıkacağından korkarak O'na sorduk. Buyurdu ki:

- «Muhakkak ümmetimde bir Mehdi vardır ve çıkacaktır. Beş, yedi yahud dokuz yaşayacaktır.» Hadîsin râvilerinden olan Zeyd, bu mikdarların ne olduğunda şekk ediyor. «Bunlar nedir?» di-

ye sual ettik, «senedir» buyurdu. Beş, yedi, yahud dokuz sene yaşar demektir. İnsan ona gelir ve der ki: Ya Mehdi ver bana. Ver bana. O da onun eteğine doldurur. Kaldırabileceği kadar mal verir.»

Ebû Dâvûd rivâyetinde ise Ebû İshâk diyor ki: Hazret-i Ali, oğlu Hazret-i Hasan'a bakarak, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -in isimlendirdikleri gibi benim şu oğlum Seyyid'dir. Onun sulbünden Peygamberinizin ismiyle isimlendirilecek bir adam çıkacaktır. O'na yaratılışı benzer, huyu benzemez.» Hazret-i Ali sonra onun yeryüzünü adl ile dolduracağı kıssasını zikretti.

Şerhu's-sünne'de, «Eşrâtu's-sâa» bâbında Mehdi hakkında rivâyet eder. Ebû Saidi'l-Hudri Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -in şöyle buyurduğunu söylüyor: Rasûlullah, bu ümmetin başına gelecek bir belâdan bahisle,

— «O belânın gelmesiyle insanın zulûmden sığınacağı bir sığınak bulamadığı bir sırada Allah benim neslîmden, ehl-i beytimden bir adam gönderecektir. Yeryüzü ondan evvel nasıl zulm ü cevr ile dolduruldu ise o da kıst u adl ile dolduracaktır. Gök ve yer sakinleri ondan memnun olurlar. Semâ hiçbir damlası kalmayınca kadar bütün yağmurunu indirir. Yeryüzü de ne kadar nebâtı varsa hepsini çıkarır. Hattâ ölümler bile dirilmek isterler. O böyle bir zeminde yedi sene yahud sekiz sene, yahud dokuz sene yaşar.»

Yine Şerhu's-sünne'de Ebû Hüreyre'den rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem - şöyle buyurmuşlardır:

— «İsâ aleyhisselâm iner, Allah onun zamanında İslâmdan başka bütün saltanatları yıkar. Deccâl da helâk olur. İsâ da yeryüzünde kırk sene kaldıktan sonra vefât eder. Namazını müslümanlar kılar.»

Yine Şerhu's-sünne'de bu bâbda Ebû Hüreyre'den rivâyete göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -:

— «Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki Mer-yem oğlu, Ravhâ vâdisinden hac ve umre için telbiye getirecektir. Yahud hac ve umreyi beraber yapacaktır.» buyurmuştur. Hadisi Müslim rivâyet etmiştir.

Ebû Saîdî'l-Hudri rivâyetinde ise, «Beyt'i, Ye'cûc ve Me'cûc'in çıkmasından sonra hac ve umre yapacaktır,» buyurulmuştur.

Bu naklettiğimiz hadis-i şeriflerle açıkça anlaşılmıştır ki, âhir zamanda zuhuru beklenen Mehdi, Hasen el-Askerî'nin oğlu değildir. Mesele muhtasar olarak yukarıda naklettiğimiz gibidir.

İmâm Ebû'l-Abbas el-Müstağfiri - rahmehullah -, «Delâilü'n-Nübüvve ve'l-Mu'cizat» kitâbında Mehdi hakkında Abdullah ibn-i Mes'ud'a varan senedle rivâyet eder: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuşlardır:

— «Günler ve geceler tükenmeden Allah ehl-i beytimden ismi benim isiminden, babasının ismi babamın isminden olan bir adam gönderir. Yeryüzü nasıl zulüm ve cevr ile dolduruldu ise o da adl ile doldurur.»

Ali -radiyallahu anh -den gelen rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-,

— «Mehdi bizden, ehl-i beytdendir. Allah onu bir gece çıkarır,» buyurmuşlardır.

Enes bin Mâlik'den gelen rivâyette Rasûlullah,

— «Biz Abdülmuttâlib oğulları, ehl-i cennetin seyyidleriyiz: Ben, Hasan, Hüseyin, Hamze, Ca'fer ve Mehdi,» diye buyurmuşlardır.

Enes bin Mâlik'den gelen diğer rivâyette,

— «Biz Abdülmuttâlib oğulları ehl-i cennetin seyyidleriyiz: Ben, Ebû Tâlib'in oğulları Ali ve Ca'fer, Hamza bin Abdilmuttâlib, Hasan ve Hüseyin,» buyurulmuştur.

Ebû Saîdî'l-Hudri rivâyetinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

— «Ümmetime Mehdi gelecektir. En az kalsa, yedi sene, yahud sekiz, yahud dokuz sene kalacaktır. Ümmetim o güne kadar nâil olmadıkları bolluğa onun zamanında nâil olacaklardır. Semâ, üzerinize bütün rahmetini indirir. Arz da çıkarmadık bir nebatını bırakmaz ve çıkarır,» buyurmuşlardır.

Abdullah ibn-i Umer'den rivâyet olunduğuna göre Mehdi Yemen'in Ked'a isimli karyesinden çıkacaktır. Semâdan bir melek insanları ona bey'ate teşvik ederek nidâ edecek ve O Mehdi'dir, icâbet ediniz, diyecektir.

Ümm-i Seleme rivâyetinde bir halife öldüğü esnâda bir ihtilâf zuhur edecek, Beni Hâşim'den bir adam çıkacak, insanlar ona bey'at etmek üzere evinden zorla çıkaracaklar ve Rûkn ile Makam arasında ona bey'at edeceklerdir, buyurmuşlardır.

Câbir - radiyallahu anh -'den gelen rivâyette Rasûlullah - salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlardır:

— «Kim İsâ bin Meryem'in nüzûlünü inkâr ederse küfretmiş olur. Kim Deccâl'in çıkacağını inkâr ederse küfretmiş olur. Kim kadere, hayrının ve şerrinin Allah'dan olduğuna imân etmezse küfretmiş olur. Cibril Allah Teâlâ'nın şöyle buyurduğunu bana haber verdi: "Kim, kadere, hayrının ve şerrinin Allah'dan olduğuna imân etmezse benden başka bir Rab edinsin."»

Yine İmâm Müstağfirî'nin rivâyetine göre Tâvus Mescid-i Haram'da otururken birisi gelip, «Yâ Ebâ Abdîrrahman, Umer ibn-i Abdil'aziz Mehdi değil midir?» dedikte, Tâvus: Umer ibn-i Abdil'aziz Mehdi değildir. Sâlih bir kimsedir. Mehdi âhir zamanda zuhûr edecektir, demiştir.

Muhammed ibn-i Sirin demiştir ki: «Bu ümmete Umer ibn-i Abdilaziz'den hayırlı yedi kişi daha emîr olacaktır.»

Abdullah ibn-i Büreyde bâbâsından, o da Rasûlullah'dan rivâyet eder ki: «Yüz senâ müddetle Allah'a ibâdet terkedilmedikçe kıyâmet kopmaz,» buyurmuşlardır.

Ebû Hüreyre'den gelen rivâyette, İsâ aleyhisselâm Revhâ vâdisinden lebbeyk allahümme lebbeyk diyerek hac veya umre için geçmedikçe kıyâmet kopmaz, buyurmuşlardır.

İsâ - aleyhisselâm -'in ineciğine dair Ebû Hüreyre'den gelen rivâyette İsâ'nın nüzûlüyle yeryüzüne bir emniyet gelir. Kurtlar konyunlarla otlar, çocuklar yılanlarla oynar da birbirlerine zarar vermezler. İsâ kırk senâ kalır, sonra Allah onu vefât ettirir. Müslümanlar onun namazını kılarak defnedirler.»

Âişe - radiyallahu anhâ -'dan rivâyete göre bir gün Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -'e,

— «Yâ Rasûlellah, senin yanına defnolunmaklığım için izin verir misin?» dedim. Rasûlullah, «Orâda sana nereden yer bulunacak? Orada ancak, benim kabrime, Ebû Bekr ve Umer'in kabirlerine ve İsâ aleyhisselâm'ın kabrine yer vardır,» buyurdu.

Abdullah ibn-i Selâm'dan gelen rivâyette: «Meryem oğlu İsâ, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem -'in ve iki arkadaşının yanına defnolunur. Böylece dördüncü kabir olmuş olur,» buyurmuşlardır.

Ebû Ümâme'den gelen rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -,

— «Alâmetlerin ilki güneşin battığı yerden doğmasıdır,» buyurulmuştur.

Ebû Hüreyre'den gelen rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem:

— «Güneş battığı yerden doğmadıkça kıyâmet kopmaz. Güneş battığı yerden doğunca herkes imân eder. Fakat o vakte kadar imân etmeyen ve imânıyla hayır kazanmayana o imân bir fayda vermez,» buyurulmuştur.

Âişe - radiyallahu anhâ -'dan gelen rivâyette:

— «Alâmetlerin ilki çıkınca kalemler dürülür, hafaza melekleri durdurulur, amellere cesedler şahid kılınır,» buyurulmuştur.

Abdullah ibn-i Ebi Evfâ'dan gelen rivâyette Rasûlullah,

— «Uzunluğu şu geceler gibi üç gece olan bir gece üzerinize gelir. Bunu ancak teheccüde kalkanlar bilirler. Hizbini okur, uyur. Sonra kalkar, ikinci hizbini okur, uyur. Sonra üçüncü hizbine kalkar. Bundan sonra, «Bu nedir? Bu nedir?» diyerek herkes birbirine karışır, çalkalanır. Sonra mescidlere koşarlar. Sabah oluncaya kadar duâ ve tazarruda bulunurlar. Sabahladıkları sırada fecri kaçırr kaybederler. Sonra korkmuş ve ürpermiş bir hâlde otururlarken bir de bakarlar ki güneş battığı yerden doğmuştur. Bu sırada bütün insanlar hep birden feryâd ederler. Güneş semânın ortasına geldiği

zaman doğduğu yere iner. Artık hiçbir kimseye o gün ettiği imân fayda vermez. Âyet-i celilede:

يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ
مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا

— "O gün rabbının bazı âyetleri gelir. Eğer o güne kadar imân etmemiş yahud imânıyla bir hayır kazanmamışsa kimsenin imâni o günde fayda vermez," buyurmuşlardır. »

Ibn-i Abbas'dan gelen rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -;

— «İki ihtiyar birbiriyle karşılaşır, biri diğerine ne zaman doğdun, öteki de, güneş battığı yerden doğduğu gün demedikçe kıyâmet kopmaz,» buyurmuştur.

Mesrûk der ki:

Ibn-i Mes'ud لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ

âyetini okuyup, bu insanların sabaha çıktuktan sonra güneşle kameri şu taraftan şu taraftan ve boynuzlu bir deve gibi görmüş olmalarıdır, derdi.

Câmiu'l-usûl'de bu bâbda Amr ibnu'l-Âs'dan rivâyet eder: «Alâmetlerin ilk çıkacak olanı, güneşin battığı yerden doğması, sonra kuşluk vaktinde dâbbetü'l-arzın insanlar içine çıkmasıdır. Bunlardan hangisi evvel çıkarsa diğeri hemen onu takib edecektir.» Hadisi Müslim ve Ebû Dâvûd rivâyet etmişlerdir. Abdullah ibn-i Mes'ûd, kitâbı okur ve «güneşin battığı yerden doğmasının ilk alâmet olacağını zannediyorum,» derdi.

Buhârî ve Müslim rivâyet ederler:

Ebû Zerr -radiyallahu anh - diyor ki: Bir gün güneş battığı esnada Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem - ile beraber mescidde idim. Dedi ki:

— «Yâ Ebâ Zerr, bilir misin güneş nereye gidiyor?» Dedim ki:

— «Allah ve Rasûlü bilir.» Rasûlullah buyurdular ki:

- «Güneş gidip Arş'ın altında secde ediyor ve tekrar doğması için izin veriliyor. Secde edip de kabul olunmayacağı, izin isteyip de verilmeyeceği ve "geldiğin yerden dön!" diye buyurulacağı gün yakındır. O gün battığı yerden doğar. Allah'ın

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

- «Güneş kendisine kararlaştırılan yere akmaktadır. İşte bu her şeye mutlak gaalib ve her şeyi hakkıyla bilen takdiridir.» (1) âyetinin mânâsı budur.»

Müslim'in rivâyetinde, güneşin müstekarrı, yani varıp karar kılacağı yer Arş'ın altındadır, buyurulmuştur.

Aynı rivâyet Tirmizi'de de vardır.

Ebü Hüreyre'den gelen rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem,

- «Otuza yakın yalancı Deccâl gönderilmedikçe kıyâmet kopmaz. Bunların hepsi de kendilerinin peygamber olduklarını iddiâ ederler.» buyurmuştur.

Yine Ebü Hüreyre hadisinde kıyâmet alâmetleri cümlesinden olarak Fırat nehrinin kuruyacağı zikrolunmuştur. Buhâri, Müslim ve Ebü Dâvûd rivâyetlerinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -:

- «Fırat'ın bir altın hazinesini içinde bulunduran dağdan kuruması yakındır. Kim orada bulunursa ondan bir şey almasın», buyurmuşlardır.

Müslim rivâyetinde Abdullah bin Haris bin Nevfel der ki: Übeyy ibn-i Ka'b ile Ücüm-i Hassân mevkiindeki iş esnasında oturuyordum. Bana dedi ki: İnsanların omuzları dünyayı kazanmada muhtelif olmaya devam eder. «Evet,» dedim. Devamla dedi ki: Rasûlullah'dan işittim, buyurdu ki:

- «Altından olan bir dağdan Fıratın kuruması yakındır. İnsanlar bunu işitince ona koşarlar. Oradaki der ki: İnsanları bu

(1) Yâsin/38.

nunla başbaşa bıraksam da hepsini birden götürse. Bunun üzerine anlaşmazlık çıkar ve birbirleriyle savaşa başlarlar. Her yüz kişiden doksan dokuzu öldürülür.»

Buhârî Ebû Hüreyre'den rivâyet eder: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlardır:

- «Her ikisinin dâvası aynı olan iki büyük topluluk birbiriyle birçok zâyat verdirecek şekilde savaşmadıkça, her birisi peygamber olduğunu iddia eden otuz kadar yalancı deccâl gönderilmedikçe, ilim kabzolunup zelzeleler artıp, zaman yaklaşp, fitneler çoğalıp, herc yâni katli çoğalmadıkça, içinizde mal çoğalıp mal sâhibi, "sadakamı kabul edecek kimse bulamıyorum" diye üzülmelikçe ve sadaka teklif ettiği kimse de benim buna ihtiyacım yoktur, demedikçe, insanlar birbirleriyle bina yarışına girmedikçe, insan bir kabre uğrayıp da, ne olurdu şunun yerine burada yatan ben olsaydım demedikçe, güneş battığı yerden doğmadıkça kıyâmet kopmaz. Güneş battığı yerden doğup da insanlar bunu görünce hep birden imân ederler. Fakat bundan önce imân etmeyen ve imâniyla bir hayır kazanmayan kimseye bu imân faide vermez. (1). İki adam sergilerini yayıp satamadan ve dürüp kaldıramadan kıyâmet kopmaz. Adam havzını sağlamca yapar, suyunu içmeden kıyâmet kopar. Adam lokmasını ağzına götürür, yiyemeden kıyâmet kopar.»

Bu rivâyet Câmîu'l-Usûl'de de vardır.

Enes bin Mâlik'den gelen rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem:

- «Bir zaman yaklaşmadıkça kıyâmet kopmaz. Bu zamanda bir sene bir ay kadar, bir ay bir cuma yâni bir hafta kadar, cuma da gün kadar, gün de saat kadar olur. Yâni kıvılcımın ateşden uzaklaşması kadar.» Hadisi Tirmizî rivâyet etmiştir.

Tirmizî rivâyetinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem - kendisinden sonraki halifeler hakkında buyurmuştur ki:

- «Benden sonra on iki emir gelecektir.» Râvî diyor ki: Sonra Rasûlullah bir şey söyledi anlayamadım. Yanımdakine sordum, dedi ki: «Hepsi de Kureyşdendir» buyurdu, dedi.

(1) En'âm/158.

Ebû Dâvûd rivâyetinde,

— «On iki halife bulunduğu müddetçe din ayakta durur. Bu on ikisi üzerinde ümmet ittîfak hâlinindedir.» Sonra Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem -den bir kelâm işittim, anlayamadım. Übeyy'e sordum, «hepsi de Kureys'dendir» buyuruyor, dedi.

Diğer rivâyette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -:

— «Bu din on iki halifeye kadar aziz olmağa devam eder,» buyurdu. Râvî diyor ki: «İnsanlar tekbir getirip tezahüratda bulundular.» Hadîsin diğer rivâyetinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem - menziline dönünce Kureys ona geldiler ve «bundan sonra ne olacak?» diye sordular. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -,

— «Bundan sonra herc olacaktır,» buyurdu. Yâni katl.

Aynı hadîsi Câbir bin Semüre'den Buhâri de rivâyet etmiştir. Buhâri şârihi imâm Âfifüddin bin imâm Saîd bin Mes'ûd bin Muhammed bin Mes'ûd el-Kâzrûni bu hadîsin şerhinde der ki: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -'in haber verdiği bu on iki emîrin kimler olduğu hakkında üç görüş vardır:

Birinci görüş: Ashâbından sonraki dörde işârettir. Çünkü ashâbı kendi devrine mülhak oldukları cihetle Rasûlullah bundan sonra vuku' bulacak emirlikleri haber vermiştir. Bu haber bütün ümmeti içine alan bir şümûle sâhibdir. Hadîsde medih vechi yoktur.

İkinci görüş: Bu oniki emir, âhir zamanda zuhûr edecek olan Mehdi'den sonra gelecektir. İbn-i Abbas'dan rivâyet olunduğuna göre ismi Muhammed bin Abdillâh'dır. Hazret-i Hamza meşrebinde bir adamdır. Allah Teâlâ onunla bu ümmetden bütün sıkıntıları kaldırır. Onun adliyle bütün zulümleri bertaraf eder. Sonra yüzbeş sene zarfında bu ümmete oniki adam emir olur. Bunlardan altısı Hasan evlâdından, beşi Hüseyin evlâdından, biri de Akil bin Ebi Talib evlâdındandır. Sonuncusu öldükten sonra zaman tekrar fesada uğrar, münker tekrar geri gelir, demiştir.

Üçüncü görüş: Bu oniki emirin, Rasûlullah zamanından, dünyanın ömrünün sonuna kadarki zaman içinde gelmeleridir. Bunların her birisi işin doğrusunu bilir. Bunların iş başına geçmesiyle adl gelir. Bunlardan sonra zulüm devam eder. Sonra bir âdil daha gelir. Bu şekilde kıyâmete kadar on iki adedi tamamlanır.

Bu Ebü'l-Ferec el-Cevzi'nin «Keşfü müşkili's-sahihayn» kitabındaki izâhının özetidir.

İmâm Ca'fer Sâdık - radiyallahu anh - der ki: Emîru'l-mü'minin Ali'den rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem -

— «Ümmetime benden sonra oniki emir gelecektir. Bunların ilki sensin ya Ali, sonuncusu da Mehdi'dir. Onun eliyle arzın meşrikleri ve mağribleri fetholunur,» buyurmuşlardır.

Yine İmâm Ebü Abdillâh Ca'fer Sâdık babalarından, onlar da Ali - radiyallahu anh -den rivâyet ettiklerine göre Rasûlullah şöyle buyurmuşlardır:

— «Benden sonra ehl-i beytimden oniki emir gelecektir. Allah her birine benim anlayışım ve hikmetimi vermiş ve onları benim toprağımdan yaratmıştır. Benden sonra onları da inkâr edenlerin vay hâline.»

Seyyidü's-şühedâ Hazret-i Hüseyin'den Veki'in senediyle rivâyet ettiğine göre Hazret-i Hüseyin, «Bizden oniki Mehdi vardır, bunların ilki Ali bin Ebî Tâlib'dir, sonuncusu Mehdi'dir. Allah onunla hakkı ikame eder. Allah onunla yeryüzünü ölümünden sonra tekrar diriltir. Onunla hak dini tamamen izhar eder, müşrikler istemese de,» demiştir.

Câbir bin Semûre diyor ki: Rasûlullah'a gittim, şöyle buyuruyordu:

— «Bu iş oniki halife ümmetime melik oluncaya kadar kabzulunmayacaktır. Bunların hepsi de Kureys'dendir. Hepsi de benim ahdimle emreden ve hak dini üzredirler.»

Diğer rivâyette, Allah'ın bu ümmeti bir günde veya yarım günde derleyip toplaması ona hiç de zor değildir:

— «Rabbın indinde bir gün sizin saydığınız senelerden bin sene gibidir.» (1). Buhâri, Müslim ve Ebü Dâvûd rivâyet etmişlerdir.

(1) Secde/5.

Ebû Ca'fer el-Kummi senediyle Hazret-i Ali'den rivâyet eder: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem - üç defa:

— «Müjde size, müjde size, müjde size, ümmetim yağmur gibidir, başı mı hayırlıdır, sonu mu hayırlıdır bilinmez. Başı ben ve benden sonra oniki halifesi olan ümmet nasıl helâk olur ki Mesih İsa bin Meryem bunların sonuncusudur,» buyurmuşlardır.

Nevâdiru'l-Usûl kitabında Ebû'd-Derdâ'dan rivâyet eder ki:

— «Ümmetimin hayırlısı başı ve sonudur. Ortasında bulanıklık vardır,» buyurmuşlardır.

İbn-i Umer'den rivâyete göre: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -:

— «Ümmetim yağmur gibidir, evveli mi, âhiri mi hayırlıdır, bilinmez,» buyurmuşlardır.

Abdurrahman bin Avf rivâyetinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -:

— «Bu ümmetden sizlerin misliniz olan yahud sizlerden hayırlı cemaatler Meryem oğlu Mesih'e yetişecekler,» buyurmuştur.

Müellif Hakîm Tirmizî diyor ki: Cenâb-ı Hakk'ın bu ümmete olan lutufları cümlesinden olarak kitabında,

— «Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz,» (1),

— «İşte böylece sizi vasat bir ümmet kıldık,» (2) buyurulmuş olmasıdır. Vasat demek adl demektir. «İnsanlar üzerine şahidler olasınız diye». Bir şeyi «vasat» diye târif etmek, «adl» diye târif demektir. Bu da bir terâziye benzer ki iki kefesinin muvâzenesini gösteren dili ne o tarafa, ne bu tarafa meyleder. Müstakim durur, dosdoğru durur ve muvâzeneye şehâdet eder. Bu şekilde ümmetin başı da sonu da hak ve hidâyet üzre kılındığı için iki tarafı bir muvâzene, bir istikamet arzeder. Doğru terâzinin dilinde bir eğrilik, bir bulanıklık yoktur.

(1) Al-ü İmrân/110.

(2) Bakara/143.

Haberde gelmiştir ki:

— «Âhir zamanda ilim zâhir olacak, insanlar Allah'ın emrine yönelecekler, Allah'ın, kulları üzerindeki hucyeti tamamlayacaktır.»

Ebû Ca'fer el-Kummi, İmâm Ali er-Rızâ'dan «İmâm»ın vasıfları hakkında şunları söylediğini rivâyet eder:

«İmâmın birtakım alâmetleri vardır. İnsanların en âlimi, en hakimi, en halimi, en müttakisi, en cömerdi, en şecaatlisi, en âbididir. Çocuğu olur, sünnetli olarak doğar. Önünden gördüğü gibi arkasından da görür. Anasının rahminden yere düştüğü vakit iki ayakları üzerinde doğrulup yüksek sesle kelime-i şehâdeti söyler. İhtilâm olmaz. Yanında Rasûlullah'ın kılıncı Zülfikar vardır. Hazret-i Fâtıma'nın mushafı da onun yanındadır. Yanında bir de sahife bulunur, kıyâmete kadarki tâbillerinin isimleri yazılıdır. Küçük ve büyük abdesti yerde görülmez. Allah yeryüzüne böyle emretmiştir. İmâmın kokusu miskden güzeldir. İnsanlara kendilerinden, analarından, babalarından daha şefkatlidir. Pek çok kerametleri vardır. Duâsı müstecâbdır. İmâm hasta olur, iyileşir, evlenir, yer, içer, sevinir, üzülür, güler, ağlar, ölür, defnolunur, haşrolunur, hesaba çekilir, ikram ve şefaata verilir.» (Gulât-ı şianın dediğinin zıddına) onlar da kılıncı ve ya mızrakla öldürülürler. (Gulât-ı şiaya göre ise imâm öldürülmez ve ölmez.)

İmâm Ali er-Rızâ'nın baba ve dedelerinden, onlar da Rasûlullah'dan rivâyet ettiklerine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem -e: «Yâ Rasûlellah, zürriyyetinden olan kaaim ne vakit çıkacak?» diye sordular. Rasûlullah da:

— «Onun çıkması kıyâmetin kopmasına benzer. "Onu vaktinde ancak o tecelli ettirir. Bu iş semâvat ve arzın üzerinde ağırlaşmıştır ki! Ve size başka türlü değil, ancak ansızın gelir!"» âyetini okudular. (1)

Ehl-i Beyt rivâyetinde Mehdi'nin sıfâtı hakkında der ki: «Adl ile hükmeder. Allah onu sözünde doğru kılar. O da Allah'a sâdik olur. Allah dünyanın her yerinden ona ehl-i Bedr'in sayısı kadar (üçyüz

(1) A'râf/178.

onüç) nefer asker toplar. Yanındaki mühürlü sahifede ashâbının isimleri ve memleketleri vardır. Çıkma vakti geldiği vakit bahsi her yere yayılır. Vakti gelince kılıncını kınından çeker ve Allah'ın koyduğu hadleri ikaame eder. Allah'ın hükmüyle hükmeder. Cebrâil sağında, Mikâil solundadır. Ne mutlu onu görüp de sevene ve tâbi olana.»

